

Analiza financijskih izvješća poduzeća Sladorana d.o.o. Županja

Bilić, Davor

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:491858>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA OSIJEK
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Davor Bilić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Analiza financijskih izvješća poduzeća Sladorana d.o.o.
Županja**

Završni rad

Osijek, 2021.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA OSIJEK
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Davor Bilić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Analiza financijskih izvješća poduzeća Sladorana d.o.o.

Županja

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, mentor
2. prof.dr.sc. Jadranka Deže, član
3. doc.dr.sc. Ana Crnčan, član

Osijek, 2021.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Završni rad

Fakultet agrobiotehničkih znanosti u Osijeku

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda, smjer Agroekonomika

Davor Bilić

Analiza financijskih izvješća poduzeća Sladorana d.o.o. Županja

Sažetak: Tvornica za proizvodnju šećera Sladorana d.o.o. Županja započela je s radom 1947. godine. Tijekom godina dolazi do investiranja u rad poduzeća te se kapacitet prerade šećerne repe podigao na 6.000 t/dan. Bijeli konzumni šećer je glavni proizvod, a dobiveni nusproizvodi proizvodnje šećera su rezanac šećerne repe i melasa. Početkom 2010. godine se uvodi proizvod melasirane mješavine Sladoliq koje je jedino domaće dopunsko tekuće krmivo namijenjeno za dohranu preživača, ono poboljšava kvalitetu i povećava količinu proizvedenog mlijeka. Temeljem financijskih izvješća za 2018. i 2019. godinu napravljena je analiza financijskih izvješća poduzeća Sladorana d.o.o. Županja iz bilance i računa dobiti i gubitka gdje su uočene promjene imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda. Napravljene su horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka gdje je utvrđeno povećanje prihoda od 27,68 % 2019. godine te smanjenje rashoda od 18,49 % s obzirom na 2018. godinu. Analizom financijskih pokazatelja poslovanja zaključuje se da je 2018. godine poduzeće poslovalo neekonomično i neprofitabilno zbog ostvarenog gubitka, dok je 2019. godine poslovanje bilo ekonomično i profitabilno zbog ostvarene dobiti.

Ključne riječi: analiza financijskih izvješća, horizontalna analiza, vertikalna analiza, financijski pokazatelji

24 stranice, 13 tablica, 2 slike, 21 literaturni navod

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

BSc Thesis

Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

Undergraduate university study Agriculture, course Agroeconomics

Davor Bilić

Analysis of company financial statements Sladorana Ltd. Županja

Summary: The sugar factory Sladorana Ltd. Županja started operating in 1947. Over the years, there has been investment in the operation of the company and the processing capacity of sugar beet has risen to 6.000 t/day. White table sugar is the main product, and the obtained by-products of sugar production are sugar beet and molasses noodles. At the beginning of 2010, the product of the molasses mixture Sladoliq was introduced, which is the only domestic supplementary liquid feed intended for feeding ruminants, it improves the quality and increases the amount of milk produced. Based on the financial statements for 2018 and 2019, an analysis of the financial statements of the company Sladorana Ltd. Županja from the balance sheet and profit and loss account where changes in assets, liabilities, capital, income and expenses were observed. A horizontal and vertical analysis of the balance sheet and profit and loss account was made, where an increase in revenue of 27.68 % in 2019 and a decrease in expenditure of 18.49 % compared to 2018 were determined. The analysis of financial indicators of operations concludes that in 2018 the company operated uneconomically and unprofitably due to the realized loss, while in 2019 the operation was economical and profitable due to the realized profit.

Keywords: financial statements analysis, horizontal analysis, vertical analysis, financial indicators

24 pages, 13 tables, 2 figures, 21 references

BSc Thesis is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences in Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences in Osijek

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE	2
3. REZULTATI I RASPRAVA	3
3. 1. Financijska izvješća	3
3. 1. 1. <i>Bilanca</i>	3
3. 1. 2. <i>Račun dobiti i gubitka</i>	5
3. 1. 3. <i>Izvješće o novčanim tokovima</i>	6
3. 1. 4. <i>Izvješće o promjeni kapitala</i>	6
3. 1. 5. <i>Bilješke uz financijska izvješća</i>	7
3.2. Analiza financijskih izvješća	7
3. 2. 1. <i>Horizontalna analiza</i>	14
3. 2. 2. <i>Vertikalna analiza</i>	15
3. 3. Financijski pokazatelji	17
3. 2. 1. <i>Likvidnost</i>	17
3. 2. 2. <i>Zaduženost</i>	18
3. 2. 3. <i>Ekonomičnost</i>	19
3. 2. 4. <i>Profitabilnost (rentabilnost)</i>	20
3. 2. 5. <i>Aktivnost</i>	21
4. ZAKLJUČAK	23
5. POPIS LITERATURE	24

1. UVOD

Prema Zakonu o računovodstvu poslovni subjekti u Republici Hrvatskoj su obavezni sastavljati godišnja financijska izvješća: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom toku, izvješće o promjenama kapitala i bilješke uz financijska izvješća. Financijska izvješća predstavljaju dokumente, tj. izvješća o financijskom stanju i prometu pojedinog poslovnog subjekta. Kako bi se osigurao opstanak poslovnog subjekta na tržištu, svaki poduzetnik mora dobro poznavati temeljna financijska izvješća. Korisnici financijskih izvješća su vlasnici poduzeća (investitori), menadžeri (upravitelji), vjerovnici (kreditori), zaposlenici i vladine agencije.

Kako je u svakodnevnom životu bitno planiranje tako je ono bitno i u poslovanju. Planiranje je važno radi donošenja pravih odluka upravitelja kako bi buduće poslovanje bilo što uspješnije. Kako bi upravitelji mogli donijeti pravu odluku za boljitak poduzeća potrebne su sve pravovaljane informacije o financijskom poslovanju samog poduzeća, a to će najbolje dobiti analizom financijskih izvješća. Također se iz analize mogu uvidjeti prednosti i nedostaci poslovanja kako bi se oni ubuduće mogli korigirati te ostvariti što veća dobit poduzeća.

Korisne informacije za predviđanje buduće proizvodnje i poslovanja se dobivaju iz analize financijskih izvješća. Prema Ranogajec (2009.) metode uspoređivanja, procjenjivanja i analize trenda se primjenjuju u analizi financijskih izvješća, a temelje se na korištenju računovodstvenih informacija. Pri analizi financijskih izvješća se najčešće primjenjuju dvije tehnike financijske analize, horizontalna ili dinamička te vertikalna ili strukturalna analiza.

Cilj ovoga rada je na temelju financijskih izvješća poduzeća Sladorana d.o.o. Županja analizirati bilancu i račun dobiti i gubitka te na osnovu toga analizirati uspješnost poslovanja poduzeća za 2018. i 2019. godinu.

2. MATERIJAL I METODE

U izradi ovoga završnog rada korišteni su podatci za 2018. i 2019. godinu iz financijskih izvješća - bilanca i račun dobiti i gubitka koji su objavljeni na službenim stranicama FINA-e u odjeljku RGFI – javna objava za poduzeće Sladorana d.o.o. Županja te znanstvena i stručna literature iz računovodstva. Pri izradi ovoga rada korištene su metode analize, sinteze, komparacije te horizontalna i vertikalna analiza poslovanja ovoga poduzeća.

Tvornica za proizvodnju šećera Sladorana d.o.o. započela je s radom 1947. godine, projektirala ju je češka tvrtka ČHD - Škoda po projektu Dedek - Plašetko, te je oprema ugrađena u tvornicu kao i prvi kotlovi Škoda. Početni kapacitet prerade šećerne repe iznosio je 1.350 t po danu, a stalnim ulaganjima taj je kapacitet danas podignut na 6.000 t po danu uz konstantno povećanje kvalitete šećera. Rekonstrukcije su vršene 1956. godine, proširivanje kapaciteta otpadne stanice, što je povećalo kapacitet proizvodnje na 1.500 t po danu. Ovaj investicijski zahvat izvršili su radnici Sladorane. Glavni proizvod je bijeli konzumni šećer, dok su nusproizvodi proizvodnje šećera rezanac šećerne repe i melasa. (<http://secerana.eu/>)

Proizvod koji je Sladorana uvela na tržište početkom 2010. godine je Sladoliq koje je dopunsko tekuće stočno krmivo na bazi melase namijenjeno dohrani preživača. (www.virovitica.net)

Sladorana d.o.o. Županja je danas ostala jedina aktivna šećerana od tri tvornice šećera u Republici Hrvatskoj jer su tvornice za proizvodnju šećera u Virovitici i Osijeku nažalost zatvorene zbog velikih gubitaka u poslovanju. Glavni uzroci gubitka u poslovanju su mali broj poljoprivrednih površina šećerne repe (oko 11.000 ha) što je dostatno samo za jednu tvornicu i niža cijena uvoznog šećera u trgovinama od proizvode cijene hrvatskog šećera. (www.tportal.hr)

3. REZULTATI I RASPRAVA

3. 1. Financijska izvješća

Financijska izvješća su dokumenti poslovanja poduzeća kojima se prikazuju informacije o rezultatima transakcija korisnicima izvan i unutar poduzeća. Osnovni cilj je informiranje zainteresiranih korisnika u kakvom je financijskom stanju poduzeće te koliko uspješno ono posluje. Informacije koje se pružaju trebaju biti istinite i pouzdane te sadržajem i oblikom trebaju biti razumljive zainteresiranim korisnicima. Žager i Žager (1999.) tvrde da su sva izvješća međusobno povezana i upućuju jedni na druge, te da u međusobnoj interakciji govore o "zdravstvenom stanju" poduzeća, a razumijevanjem toga "stanja" moguće je donositi primjerene i racionalne poslovne odluke. Ranogajec (2009.) zaključuje da se financijska izvješća sastavljaju za poslovnu godinu koja je istodobno i kalendarska godina, a oblik i sadržaj financijskih izvješća sukladni su odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) te se ona čuvaju 11 godina u izvorniku.

Prema Zakonu o računovodstvu financijska izvješća su:

- 1.) Bilanca
- 2.) Račun dobiti i gubitka
- 3.) Izvješće o novčanom toku
- 4.) Izvješće o promjeni kapitala
- 5.) Bilješke o financijskim izvješćima

3. 1. 1. Bilanca

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj poduzeća, odnosno pregled stanja imovine, obveza i kapitala na određeni dan te služi kao podloga za analizu financijskog položaja. (Žager i Žager, 1999.) Riječ bilanca potječe od latinske riječi *BI-LANX*, što znači dvije zdjelice. One simboliziraju vagu, stoga je vaga simbol ravnoteže. U knjigovodstvenom smislu bilanca predstavlja ravnotežu između vrijednosti imovine (aktive) i vrijednosti kapitala i obveze (pasive). Kapital predstavlja vlastitu imovinu, a obveze tuđu imovinu i dugove. Pokazatelji koji se dobiju analizom podataka iz bilance poduzeća se vežu

uz likvidnost, zaduženost i financijsku snagu te financiranje imovine poduzeća i uspoređivanje stanja s ostalim poduzećima u istom djelotvornom krugu.

Tablica 1. Struktura bilance

AKTIVA		PASIVA	
KAPITAL	Kratkotrajna imovina	OBVEZE	Kratkoročne obveze
	Dugotrajna imovina		Dugoročne obveze
		KAPITAL	

Izvor: prilagođeno prema Žager i Žager, 1999.

Tablica 1 prikazuje osnovne elemente bilance, a to su: imovina koja se dijeli na kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu što predstavlja aktivu te obveze koje se dijele na kratkoročne i dugoročne i kapital koji predstavljaju pasivu bilance. Prema Žager i Žager (1999.) imovina čini ekonomske resurse od kojih poduzeće može ostvariti određene ekonomske koristi.

Kratkotrajna imovina je dio ukupne imovine nekog poduzeća s rokom unovčivosti u vremenskom razdoblju do jedne godine. Pri procesu proizvodnje ona mijenja svoj oblik u nekoliko uzastopnih faza ili odjednom te njezina vrijednost prelazi u vrijednost poluproizvoda, gotovog proizvoda ili usluge. Nasuprotno od kratkotrajne imovine, dugotrajna imovina je dio ukupne imovine koja ostaje nepromijenjena u vremenskom razdoblju duljem od jedne godine i ona se ne troši u jednom proizvodnom ciklusu. Bilanca prikazuje trenutno financijsko stanje svakog poduzeća, a sastavlja se u 2 oblika: dvostrani račun (oblik folija) gdje lijeva strana prikazuje aktivu, a desna strana pasivu te jednostrani račun (oblik pagine) kada aktiva prethodi pasivi (Ranogajec, 2009.).

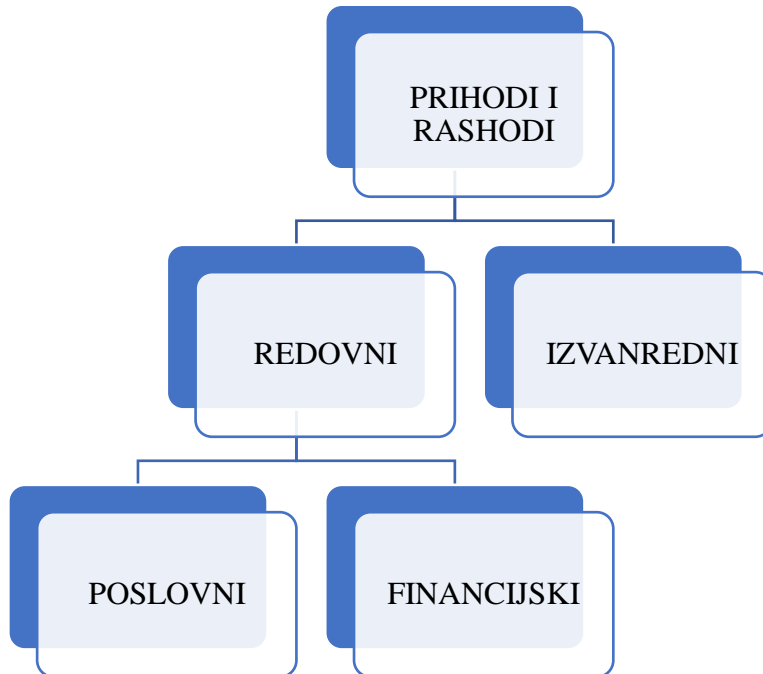
Obveze ili dugovi prikazuju porijeklo imovine, odnosno izvore imovine koji se koriste u poslovanju poduzeća. Kratkoročne obveze su one obveze koje trebaju biti podmirene u vremenskom razdoblju od jedne godine ili jednog poslovnog ciklusa, dok su dugoročne obveze one koje trebaju biti podmirene u vremenskom razdoblju dužem od jedne godine ili jednog poslovnog ciklusa. Razlika koja se dobije između ukupne imovine i ukupnih obveza čini kapital poduzeća te predstavlja onaj dio imovine koji pripada vlasnicima poduzeća koji ostaje nakon odbitka (podmirenja) svih obveza.

3. 1. 2. Račun dobiti i gubitka

Ranogajec (2009.) definira račun dobiti i gubitka kao financijsko izvješće koje prikazuje prihode, rashode i financijski rezultat poslovanja za određeno obračunsko razdoblje. Račun dobiti i gubitka prikazuje poslovne aktivnosti poduzeća cijelog razdoblja za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj poduzeća na određeni datum. Njegov osnovni cilj je pružanje informacija korisnicima o uspjehu poduzeća u jednom obračunskom razdoblju između dva datuma bilance, odnosno prikaz povećanja ili smanjenja zarađenog kapitala između dva datuma bilance.

Račun dobiti i gubitka ili bilanca uspjeha sadržava:

- 1.) specifikaciju svih prihoda (povećanje imovine)
- 2.) prikaz svih rashoda (smanjenje imovine)
- 3.) utvrđivanje razlike (između prihoda i rashoda)

Slika 1. Prikaz prihoda i rashoda

Izvor: prilagođeno prema Ranogajec, 2009.

Slika 1. prikazuje podjelu prihoda i rashoda na redovne i izvanredne gdje se redovni još dalje dijele na poslovne i financijske. Karić (2002.) definira prihode kao vrijednosti koje poduzeće ostvaruje tijekom određenog razdoblja svojim poslovanjem, odnosno predstavljaju izraz vrijednosti učinaka prodanih na tržištu. Sva novčana primanja koja proizlaze iz prodaje proizvoda i usluga za koje je izdana isprava (račun ili faktura) bez obzira je li izvršena naplata računaju se kao prihodi. Karić (2002.) tvrdi da rashodi nastaju korištenjem sredstava i povećavanjem obveza poduzeća tijekom određenog razdoblja kao posljedica proizvodnje dobara ili pružanja usluga i drugih aktivnosti u poduzeću. Razlikom između prihoda i rashoda se dolazi do financijskog rezultata. Ako su prihodi veći od rashoda ostvaruje se pozitivan financijski rezultat koji se naziva dobit ili dobitak. Dok nasuprotno tome, ako su rashodi veći od prihoda ostvaruje se negativan financijski rezultat koji se naziva gubitak. Ostvarenje dobiti je glavni financijski cilj svakog poslovanja dok gubitak predstavlja neuspjeh i situaciju koja se u svakom slučaju nastoji izbjeći u poslovanju. Račun dobiti i gubitka se prikazuje na 2 načina: kao jednostrani račun koji se koristi češće od dvostranog računa.

3. 1. 3. Izvješće o novčanim tokovima

Bitnu ulogu u poslovanju zauzima novac pomoću kojega se kupuje reprodukcijski materijal, isplaćuju plaće, naplaćuje rad mehanizacije, plaćaju režije te služi za podmirivanje obveza prema kupcima, dobavljačima i državi. Izvješće o novčanim tokovima prikazuje na koji način se kreće novac u poduzeću, odnosno prikazuje priljeve i odljeve novca u određenom vremenskom razdoblju, te služi kao sredstvo za podmirivanje obveza. Izrazito je ključan za male poduzetnike kako bi izbjegli moguću krizu. Obavezno se sastavlja jednom godišnje.

3. 1. 4. Izvješće o promjeni kapitala

Izvješće o promjeni kapitala (glavnice) se ubraja u temeljna financijska izvješća, a služi kao prikaz promjene kapitala (glavnice), odnosno prikazuje povećanje ili smanjenje neto imovine za razdoblje između dva datuma bilance. Sve proizašle promjene iz poslovanja poduzeća (dobitak ili gubitak) i nastale promjene iz transakcija s dioničarima sadrži izvješće o promjeni kapitala.

Prema Ranogajec (2009.) sastavlja se u dvije varijante:

- 1.) obuhvaća sve promjene u glavnici
- 2.) obuhvaća djelomične promjene – osim promjena koje proizlaze iz transakcija s vlasnicima (otkup dionica) i raspodjele vlasnicima (isplate dividendi)

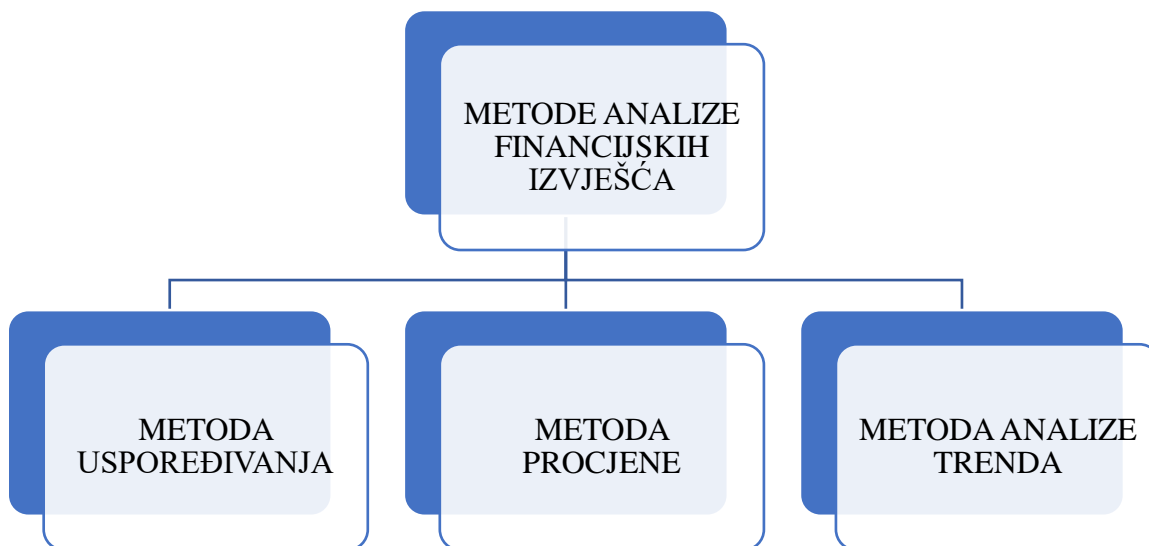
3. 1. 5. Bilješke uz financijska izvješća

Iako njihov opseg, oblik i sadržaj nisu propisani, bilješke uz financijska izvješća pripadaju u sastav temeljnih financijskih izvješća te se sastavljaju posebno za pojedino poduzeće, sukladno potrebama uprave. Karić (2002.) tvrdi da bilješke sadrže dopunsku razradu i tumačenje podataka balance, računa dobiti i gubitka, te izvješće o novčanim tokovima. Ona sadrže dodatna pojašnjenja računovodstvenih postupaka i metoda koji su korišteni za utvrdu pojedine stavke u izvješću kao što su metode vođenja zaliha, amortizacije i obračun troškova materijala te pojedinih pokazatelja profitabilnosti, rentabilnosti, ekonomičnosti, zaduženosti i likvidnosti. Žager i Žager (1999.) zaključuju da je svrha tih bilješki da trebaju sadržavati sve informacije koje se ne vide direktno iz temeljnih financijskih izvješća, a bitne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja.

3.2. Analiza financijskih izvješća

Kako bi se ostvario razvoj poduzeća i osigurao njegov opstanak na tržištu treba dobro upravljati poslovanjem poduzeća. U tome uveliko pomažu pravovaljane informacije koje proizlaze iz analize financijskih izvješća kako bi upravljanje poslovanjem bilo što uspješnije te na osnovu toga upravitelji donose bitne poslovne odluke koje će se odraziti za buduće rezultate poslovanja. Žager i Žager (1999.) navode da je osnovni cilj analize financijskih izvješća prepoznavanje pozitivnih osobina poduzeća kako bi se one što bolje iskoristile u korist poduzeća, te suprotno prepoznati i negativne osobine poduzeća koje mogu prouzročiti potencijalne poteškoće koje treba izbjeći u poslovanju. Tako se analizom financijskih izvješća prikupljaju informacije i podatci koji su potrebni za upravljanje poduzećem, te na taj način prethodi i procesu planiranja koji je sastvani dio upravljanja. No ipak, informacije proizlašle analizom financijskih izvješća iako su vrlo bitne za upravljanje, ne obuhvaćaju

sve i ne razmatraju cjelinu poslovanja poduzeća nego daju samo financijske informacije vanjskim korisnicima.

Slika 2. Metode analize financijskih izvješća

Izvor: prilagođeno prema Ranogajec, 2009.

Pojedina od prikazanih metoda na slici 2. se treba izabrati ovisno o postupku odlučivanja kako na najbolji način iskoristiti računovodstvene informacije, a sve ovisi o pojediniim pitanjima na koje trebaju dati odgovor. Sama svrha analize financijskih izvješća je utvrditi i procijeniti financijski položaj poduzeća kroz bilancu preko izračuna pokazatelja likvidnosti i solventnosti te uspjeh poslovanja poduzeća kroz račun dobiti i gubitka preko izračuna pokazatelja ekonomičnosti i profitabilnosti (Ranogajec, 2009.).

Tablica 2. Bilanca (aktiva) poduzeća Sladorana d.o.o. Županja za 2018. i 2019. godinu

Naziv pozicije	2018. godina	2019. godina
AKTIVA		
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	373.921.915	447.367.438
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	144.516	34.821
1. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	144.516	34.821
II. MATERIJALNA IMOVINA	296.664.913	10.419.429
1. Zemljište	30.294.449	4.924.940
2. Građevinski objekti	177.924.051	4.435.382
3. Postrojenja i oprema	101.396.177	902.826
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	5.268.000	0
5. Materijalna imovina u pripremi	41.782.236	156.281
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	76.963.532	436.644.438
1. Ulaganje u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	74.585.800	434.820.084
2. Ulaganja u vrijednosne papire	828.575	269.975
3. Dani zajmovi, depoziti i slično	1.549.157	1.554.379
IV. POTRAŽIVANJA	148.954	268.750
1. Ostala potraživanja	148.954	268.750
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	220.841.948	46.530.594
I. ZALIHE	202.391.357	8.662.694
1. Sirovine i material	21.827.611	8.427.226
2. Gotovi proizvodi	175.315.403	73.164
3. Trgovačka roba	3.739.588	0
4. Predujmovi za zalihe	1.508.755	162.304
II. POTRAŽIVANJA	17.215.514	36.912.886
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	2.432.178	34.694.524
2. Potraživanja od kupaca	8.381.230	1.456.970
3. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	5.349	0
4. Potraživanja od države i drugih institucija	6.002.470	28.246
5. Ostala potraživanja	394.287	733.146
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	1.184.039	815.742
1. Dani zajmovi, depoziti i slično	1.184.039	815.742
IV. NOVAC U BANCII BLAGAJNI	51.038	139.272
C) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	1.324.378	895.462
D) UKUPNO AKTIVA	596.088.241	494.793.494
E) IZVANBILANČNI ZAPISI	670.668.049	754.769.934

Izvor: Internet stranica FINA, <https://www.fina.hr>

U Tablici 2 prikazana je aktiva bilance gdje je vidljivo povećanje iznosa dugotrajne imovine stoga je došlo do određenih promjena unutar vrijednosti dugotrajne imovine. Dugotrajna imovina u 2019. godine iznosi 447.367.438 kn te se povećala za 73.445.523 kn u odnosu na 2018. godinu kada je iznosila 373.921.915 kn što predstavlja povećanje dugotrajne imovine od 16,42 % (Tablica 5). Dok je 2018. godine došlo do smanjenja kratkotrajne imovine s 220.841.948 kn na 46.530.594 kn u 2019. godini što iznosi 174.311.354 kn smanjenja kratkotrajne imovine u 2019. godini odnosno za 78,93 % (Tablica 5).

Tablica 3. Bilanca (pasiva) poduzeća Sladorana d.o.o. Županja za 2018. i 2019. godinu

Naziv pozicije	2018. godina	2019. godina
PASIVA		
A) KAPITAL I REZERVE	101.345.892	155.052.870
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	345.570.200	345.570.200
II. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	- 168.151.376	- 244.224.308
1. Preneseni gubitak	168.151.376	244.224.308
III. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	- 76.072.932	53.706.978
1. Dobit poslovne godine	0	53.706.978
2. Gubitak poslovne godine	76.072.932	0
B) REZERVIRANJA	1.163.196	3.158.618
1. Druga rezerviranja	1.163.196	3.158.618
C) DUGOROČNE OBVEZE	44.633.682	16.420.143
1. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	43.073.035	8.759.808
2. Ostale dugoročne obveze	1.560.647	7.660.335
D) KRATKOROČNE OBVEZE	434.483.023	320.049.563
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	24.192.494	15.244.341
2. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	268.210.184	268.123.959
3. Obveze za zajmove, depozite i slično	967.007	0
4. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	63.519.000	0
5. Obveze za predujmove	5.211.774	361.071
6. Obveze prema dobavljačima	67.697.777	17.851.204
7. Obveze prema zaposlenicima	1.415.848	0
8. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	2.935.179	18.468.988
9. Ostale kratkoročne obveze	333.760	0
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	14.462.448	112.300
F) UKUPNO PASIVA	596.088.241	494.793494
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	670.668.049	754.769.934

Izvor: Internet stranica FINA, <https://www.fina.hr>

U Tablici 3 prikazana je pasiva bilance gdje je vidljivo kako su se iznosi kapitala i rezervi povećali. U 2018. godini su iznosile 101.345.892 kn, a u 2019. godini su se povećali na 155.052.870 kn u 2019. godini što je daje povećanje od 53.706.978 kn, odnosno 34,64 % (Tablica 5) u odnosu na 2018. godinu. Kod segmenta obveza (dugoročnih i kratkoročnih) vidljivo je smanjenje iznosa obveza. Dugoročne obveze u 2019. godini iznosile su 16.420.143 kn što je 28.213.539 kn manje nego u 2018. godini kada su iznosile 44.633.682 kn. Također je došlo do smanjenja i kratkoročnih obveze s 434.483.023 kn iz 2018. godine na 320.049.563 kn u 2019. godini što znači da su se kratkoročne obveze smanjile za 114.433.460 kn.

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka poduzeća Sladorana d.o.o. Županja za 2018. i 2019. godinu

Naziv pozicije	2018. godina	2019. godina
I. POSLOVNI PRIHODI	242.367.583	310.229.972
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	158.967.015	150.208.759
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	73.699.982	46.693.195
3. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	106.872	18.639
4. Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	286.830	110.426.712
5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	9.306.884	2.882.667
II. POSLOVNI RASHODI	303.869.147	245.116.621
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	85.379.995	171.191.994
2. Materijalni troškovi	132.478.477	24.311.751
a) Troškovi sirovina i materijala	98.824.172	7.096.754
b) Troškovi prodane robe	20.499.064	12.468.257
c) Ostali vanjski troškovi	13.155.241	4.746.740
3. Troškovi osoblja	24.695.437	9.889.110
a) Neto plaće i nadnice	15.601.071	6.234.501
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	5.548.498	2.279.604
c) Doprinosi na plaće	3.545.868	1.375.005
4. Amortizacija	24.565.680	12.368.964
5. Ostali troškovi	8.052.085	4.816.583
6. Vrijednosna usklađenja	22.236.019	0
a) Kratkotrajne imovine osim financijske imovine	22.236.019	0
7. Rezerviranja	0	2.003.158
a) Druga rezerviranja	0	2.003.158
8. Ostali poslovni rashodi	6.461.454	20.535.061
III. FINANCIJSKI PRIHODI	8.242.128	9.740.172
1. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	2.341.946	528.607
2. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova	143.643	75.811
3. Ostali prihodi s osnove kamata	49.651	20.779
4. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	315.045	76.506
5. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	0	41.400
6. Ostali financijski prihodi	5.391.843	8.997.069
IV. FINANCIJSKI RASHODI	22.813.496	21.146.545
1. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	17.152.512	15.096.379
2. Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	817.692	924.475
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	4.639.045	4.796.515
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	198.037	113.091
5. Ostali financijski rashodi	0	216.085
V. UKUPNI PRIHODI	250.609.711	319.970.144
VI. UKUPNI RASHODI	326.682.643	266.263.166
VII. DOBITAK ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	- 76.072.932	53.706.978
1. Dobit prije oporezivanja	0	53.706.978
2. Gubitak prije oporezivanja	76.072.932	0
VII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	- 76.072.932	53.706.978
1. Dobit razdoblja	0	53.706.978
2. Gubitak razdoblja	76.072.932	0
IX. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	0	8.081.120
1. Dobit prekinutog poslovanja prije oporezivanja	0	8.081.120
X. POREZ NA DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA	0	8.081.120
1. Dobit prekinutog poslovanja za razdoblje	0	8.081.120
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	- 76.072.932	61.788.098
1. Dobit prije oporezivanja	0	61.788.098
2. Gubitak prije oporezivanja	76.072.932	0
XII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	- 76.072.932	61.788.098
1. Dobit razdoblja	0	61.788.098
2. Gubitak razdoblja	76.072.932	0
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	- 76.072.932	53.706.978

Izvor: Internet stranica FINA, <https://www.fina.hr>

U Tablici 4 je vidljivo kako su se poslovni prihodi u 2019. godini povećali za 67.862.389 kn s obzirom na 2018. godinu. Došlo je do smanjenja poslovnih rashoda u 2019. godini sa 303.869.147 kn u 2018. godini na 245.116.621 kn u 2019. godini što donosi smanjenje od 58.752.526 kn. Kod financijskih prihoda također je došlo do povećanja, a kod financijskih rashoda do smanjenja. Uspoređujući gledano 2018. i 2019. godinu došlo je do povećanja financijskih prihoda za 1.498.044 kn, a financijskih rashodi u 2019. godini su se smanjili za 1.666.951 kn. Gledajući podatke ukupnih prihoda i rashoda te dobiti prije i poslije oporezivanja dolazi se do zaključka kako je poduzeće u 2018. godini poslovalo s gubitkom, ali ipak 2019. godine je poduzeće poslovalo s dobitkom.

3. 2. 1. Horizontalna analiza

Horizontalna ili vodoravna analiza pri analizi financijskih izvješća predstavlja dobru početnu točku. Također se još naziva i usporedna analiza jer se podatci stavljaju u odnos usporedno za dvije ili više godina. Ona predstavlja dobru podlogu za procjenu očekivanja u budućnosti jer daje jasan prikaz kretanja i trendova pa je zato i dinamička analiza. Kod izračuna horizontalne analize najprije se izračuna razlika tekuće i prethodne godine, a potom se dobivena razlika preračuna u postotak. Indeks se računa tako da se dobivena razlika odnosno iznos podijeli sa iznosom iz prethodne godine (2018. godina) te se pomnoži sa 100.

Tablica 5. Horizontalna analiza bilance

Elementi bilance	2018. godina	2019. godina	Iznos	Indeks
Dugotrajna imovina	373.921.915	447.367.438	73.445.523	19,64
Kratkotrajna imovina	220.841.948	46.530.594	(174.311.354)	(78,93)
Ukupni kapital	101.345.892	155.052.870	53.706.978	52,99
Dugoročne obveze	44.633.682	16.420.143	(28.213.539)	(63,21)
Kratkoročne obveze	434.483.023	320.049.563	(114.433.460)	(26,34)
Ukupna aktiva / pasiva	596.088.241	494.793.494	(101.294.747)	(16,99)

* iznosi u zagradama predstavljaju negativnu vrijednost

Izvor: autor

U Tablici 5 prikazana je horizontalna analiza bilance poduzeća Sladorana d.o.o. Županja. U njoj su vidljive promjene koje su se dogodile u 2018. i 2019. godini u svim elementima

bilance: imovini, kapitalu, obvezama i ukupnom iznosu aktive i pasive. Dugotrajna imovina se povećala za 19,64 %, a kratkotrajna imovina se smanjila za 78,93 %. Ukupni kapital u 2019. godini povećao se za 52,99 %. U 2019. godini naspram 2018. godini, dugoročne obveze su smanjene za 63,21 %, a kratkoročne za 26,34 %. Na kraju je došlo i do smanjenja ukupne aktive / pasive za 16,99 % u 2019. godini.

Tablica 6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

Elementi računa dobiti i gubitka	2018. godina	2019. godina	Iznos	Indeks
Ukupni prihodi	250.609.711	319.970.144	69.360.433	27,68
Ukupni rashodi	326.682.643	266.263.166	(60.419.477)	(18,49)
Dobit / gubitak razdoblja	(76.072.932)	53.706.978	(22.365.954)	(29,40)

* iznosi u zagradama predstavljaju negativnu vrijednost

Izvor: autor

U Tablici 6 prikazana je horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Sladorana d.o.o. Županja za 2018. i 2019. godinu. Pomoću ove tablice vidljive su promjene prihoda, rashoda i dobiti odnosno gubitka poduzeća. Ukupni prihodi povećali su se za 27,68 % u 2019. godini, a ukupni rashodi u 2019. godini su se smanjili za 18,49 %. Zaključno 2019. godine ostvarena je dobit nakon oporezivanja od 53.706.978 kn, dok je 2018. godine poduzeća poslovalo s gubitkom nakon oporezivanja od 76.072.932 kn.

3. 2. 2. Vertikalna analiza

Ranogajec (2009.) navodi da vertikalna ili okomita analiza predstavlja oblik izvješća koji daje prikaz pojedine stavke u novčanom obliku za određeno razdoblje (statička analiza) i stuktorni dio (postotak) pojedine stavke u ukupnom iznosu kojem pripada (stuktorna analiza). Takav oblik analize također prikazuje i promjene udjela koji ukazuju na promjenu financijske strukture poduzeća te postotke koji daju olakšanu usporedbu uspješnosti i financijske stukture s poduzećima razne veličine. Pri izračunu bilance aktiva i pasiva se izjednačavaju sa 100 pa se zatim računaju pojedini udio svakog elementa aktive i pasive, dok se pri izračunu računa dobiti i gubitka ukupni prihodi izjednačavaju sa 100 pa se zatim uspoređuje bilančno stanje kroz dvije ili više godina.

Tablica 7. Vertikalna analiza bilance

Elementi bilance	2018. godina	2019. godina	Struktura udjela	
			2018. godina	2019. godina
Dugotrajna imovina	373.921.915	447.367.438	62,63	90,41
Kratkotrajna imovina	220.841.948	46.530.594	37,05	9,40
Ukupni kapital	101.345.892	155.052.870	17,00	31,34
Dugoročne obveze	44.633.682	16.420.143	7,49	3,32
Kratkoročne obveze	434.483.023	320.049.563	72,89	64,68
Ukupna aktiva / pasiva	596.088.241	494.793.494	100,00	100,00

Izvor: autor

Tablica 7 prikazaju vertikalnu analizu poduzeća Sladorana d.o.o. Županja. U ovoj tablici je vidljivo da u aktivi u obje godine u strukturi prevladava dugotrajna imovina. Ipak u 2018. godini, dugotrajna i kratkotrajna imovina strukturnim udjelom donekle ne odstupaju previše jedna od druge, dok u 2019. godini se vidi poprilično veliko odstupanje između imovina. U pasivi u obje godine ukupna vrijednost obveza veća je od ukupne vrijednosti kapitala.

Tablica 8. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Elementi računa dobiti i gubitka	2018. godina	2019. godina	Struktura udjela	
			2018. godina	2019. godina
Ukupni prihodi	250.609.711	319.970.144	100,00	100,00
Prihodi od prodaje	232.666.997	196.901.954	92,84	61,54
Ukupni rashodi	326.682.643	266.263.166	130,36	83,22
Dobit / gubitak razdoblja	(76.072.932)	53.706.978	(30,36)	16,78

* iznosi u zagradama predstavljaju negativnu vrijednost

Izvor: autor

Tablica 8 prikazuje vertikalnu analizu poduzeća Sladorana d.o.o. Županja za 2018. i 2019. godinu. U tablici je vidljivo da su prihodi u 2018. godini bili manji od rashoda stoga se poslovalo s gubitkom, dok je 2019. godine bilo suprotno te se poslovalo s dobitkom. U 2019. godini došlo je do znatnog smanjenja rashoda u odnosu na 2018. godinu i to za 47,14 %. U 2019. godini dolazi do pada prihoda od prodaje za 31,30 %. Na koncu iz ove tablice se da zaključiti kako je poduzeće u 2018. godine poslovalo s gubitkom, a 2019. godine je poslovalo s dobitkom.

3. 3. Financijski pokazatelji

Financijski pokazatelji poslovanja predstavljaju nosioce informacija koji se prikazuju odnosima između ekonomskih veličina koje su potrebne za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća.

Ranogajec (2009.) razlikuje sljedeće pokazatelje:

- 1.) pokazatelji likvidnosti
- 2.) pokazatelji zaduženosti
- 3.) pokazatelji ekonomičnosti
- 4.) pokazatelji profitabilnosti
- 5.) pokazatelji aktivnosti

3. 2. 1. Likvidnost

Pokazatelji likvidnosti čine svojstvo imovine ili njezine pojedine dijelove koji se mogu pretvoriti u gotovinu koja je dovoljna za pokrivanje preuzetih obveza. Također, oni još predstavljaju mjere sposobnosti poduzeća da pravovremeno podmiruje svoje obveze.

Pokazatelji likvidnosti poduzeća su:

- Koeficijent trenutne zaduženosti = $\frac{\text{novac}}{\text{kratkoročne obveze}}$
- Koeficijent tekuće likvidnosti = $\frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$
- Koeficijent financijske stabilnosti = $\frac{\text{dugotrajna imovina}}{\text{kapital+dugoročne obveze}}$

Tablica 9. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti	2018. godina	2019. godina
Koeficijent trenutne likvidnosti	1,17	4,35
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,51	0,15
Koeficijent financijske stabilnosti	2,56	2,61

Izvor: autor

Tablica 9 prikazuje izračune pokazatelja likvidnosti. U 2018. godini koeficijent trenutne likvidnosti iznosi 1,17, a 2019. godine se povećao te iznosi 4,35. Omjer kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza predstavlja koeficijent tekuće likvidnosti. U 2018. godini je iznosio 0,51, dok se u 2019. godine smanjio te iznosi 0,15. Prema Žager (1999.) se zahtijeva da

koeficijent tekuće likvidnosti bude veći od 2, a iz ove tablice je vidljivo da to ovdje nije slučaj. Kada je koeficijent tekuće likvidnosti veći od 2 znači da kratkotrajna imovina mora biti barem dvostruko veća od kratkoročnih obveza što je bitno za održavanje likvidnosti u ovom slučaju je obrnuto od toga jer su kratkoročne obveze dvostruko veće od kratkotrajne imovine. Koeficijent financijske stabilnosti u 2018. godini je 2,56, a u 2019. godini iznosi 2,61, što znači da je u oba slučaja veći od 1 pa se stoga daje zaključiti da stanje likvidnosti nije zadovoljavajuće.

3. 2. 2. Zaduzenost

Pokazatelji zaduzenosti formirani su iz bilance poduzeća te prikazuju koliki je udio imovine financiran iz vlastitog kapitala, a koliki je udio imovine financiran iz tuđeg kapitala. Tako da se pomoću tih pokazatelja utvrđuje odnos između vlastiog kapitala i tuđeg kapitala što u granicama zaduzenosti poduzeća iznosi 50:50, dok se suvremeno ipak tolerira odnos 30:70 u korist tuđeg kapitala što predstavlja granicu kreditne sposobnosti poduzeća.

Pokazatelji zaduzenosti poduzeća su:

- Koeficijent zaduzenosti = $\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}}$
- Koeficijent vlastitog financiranja = $\frac{\text{glavnica}}{\text{ukupna imovina}}$
- Koeficijent financiranja = $\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{glavnica}}$

Tablica 10. Pokazatelji zaduzenosti

Pokazatelji zaduzenosti	2018. godina	2019. godina
Koeficijent zaduzenosti	1,51	0,68
Koeficijent vlastitog financiranja	0,17	0,31
Koeficijent financiranja	4,73	2,17

Izvor: autor

Tablica 10 prikazuje izračune pokazatelja zaduzenosti poduzeća. Informaciju koliki je postotak zaduzenosti poduzeća daje koeficijent zaduzenosti, tj. pokazuje koliki postotak imovine poduzeća je nastalo zaduživanjem. Prema pravilu, iznos koeficijenta zaduzenosti poduzeća treba biti manji od 0,5, odnosno postotak imovine nastalo zaduživanjem treba biti manji od 50%. U 2018. godini iznos koeficijenta zaduzenosti 1,51, odnosno 151%, a 2019. godine se smanjio na 0,68, odnosno 68%. Tako da je obje godine postotak imovine veći od 50%. Koeficijent vlastitog financiranja predstavlja pokazatelj u kojem se udjelu imovina poduzeća financira iz vlastitih sredstva. Kod ovog pokazatelja je poželjno da je iznos veći

od 0,5, odnosno 50%. Nažalost u ovom slučaju oba izračunata koeficijenta vlastitog financiranja u obje godine su manji od 0,5. 2018. godine taj koeficijent iznosi 0,17 što znači da se 17 % imovine financirana iz vlastitih sredstava poduzeća, a 2019. godine postotak se povećava na 0,31, odnosno 31 % stoga se da zaključiti povećanje postotka financirane imovine iz vlastitih sredstava s obzirom na prethodnu godinu. Također se da zaključiti da se veći dio imovine u obje godine financira tuđim sredstvima. Posljednji od pokazatelja zaduženosti, koeficijent financiranja 2018. godine iznosi 4,73, dok ipak 2019. godine se on znatno smanjuje te iznosi 2,17. Granica zaduživanja je u omjeru 1 : 1, dok je gornja granica obveza i glavnice u omjeru 2 : 1. 2018. godine vrijednost koeficijenta financiranja je dosta velika što ukazuje na možebitne poteškoće za vraćanje posuđenih sredstava i plaćanje kamata, dok 2019. godine dolazi do smanjenja vrijednosti te se postiže nešto bolji položaj.

3. 2. 3. *Ekonomičnost*

Žager i Žager (1999.) tvrde da pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda, odnosno prikazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Ranogajec (2009.) tvrdi da su dvije dimenzije ekonomičnosti štedljivost i izdašnost. Štedljivost prikazuje težnju da se uz najniže moguće rashode ostvare prihodi, dok izdašnost prikazuje težnju da se ostvare što veći prihodi s obzirom na rashode. Za izračun pokazatelja ekonomičnosti podatci se uzimaju iz računa dobiti i gubitka. Postoje 3 situacije poslovanja poduzeća, a to su: ekonomično, granično ekonomično i neekonomično poslovanje. Poduzeće posluje ekonomično kada su njegovi prihodi veći od rashoda, a granično ekonomično kada su njegovi prihodi i rashodi jednaki, te neekonomično kada su njegovi prihodi manji od rashoda u određenom razdoblju.

Pokazatelji ekonomičnosti su:

- Ekonomičnost poslovanja = $\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}}$
- Ekonomičnost poslovnih aktivnosti = $\frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{rashodi prodaje}}$
- Ekonomičnost financiranja = $\frac{\text{financijski prihodi}}{\text{financijski rashodi}}$
- Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti = $\frac{\text{izvanredni prihodi}}{\text{izvanredni rashodi}}$

Tablica 11. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti	2018. godina	2019. godina
Ekonomičnost poslovanja	0,77	1,20
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	0,80	1,27
Ekonomičnost financiranja	0,36	0,46

Izvor: autor

Ekonomičnost poslovanja poduzeća Sladorana d.o.o. Županja u 2018. godini iznos 0,77, a 2019. godine 1,20. U 2018. godini poduzeće je poslovalo neekonomično jer je vrijednost pokazatelja ekonomičnosti poslovanja manja od 1, odnosno ispod granice ekonomičnosti što znači da je te godine ostvaren negativan financijski rezultat, odnosno gubitak. Suprotno tome, 2019. godine poduzeće je poslovalo ekonomično jer je pokazatelj ekonomičnosti poslovanja veći od 1, odnosno iznad granice ekonomičnosti pa je stoga ostvaren pozitivan financijski rezultat, odnosno dobit. Pokazatelj ekonomičnost poslovnih aktivnosti u 2018. godini iznosi 0,80, a u 2019. godini se povećava na 1,27. Ekonomičnost financiranja 2018. godine iznosi 0,36, dok 2019. godine raste na 0,46. Izvanrednih prihoda i rashoda nije bilo pa stoga nisu ni računani.

3. 2. 4. Profitabilnost (rentabilnost)

Žager i Žager (1999.) navode da se pokazatelji profitabilnosti smatraju najvišom upravljačkom djelotvornošću jer mjere povrat uloženog kapitala koji prikazuje poslovni uspjeh. Podatci za izračun profitabilnosti se uzimaju na temelju bilance i računa dobiti i gubitka, te se iskazuju u postotku koji predstavlja stopu profitabilnosti. Ranogajec (2009.) navodi da se uspjeh izražava bilančnim dobitkom ili gubitkom kada se radi o razlici vrijednosti prihoda i rashoda. Ako se radi o razlici vrijednosti troškova i učinaka tada se uspjeh izražava kalkulativnim dobitkom, a ako se radi o razlici vrijednosti primitaka i izdataka onda se uspjeh izražava neto novčanim tokom.

Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti) su:

- Bruto profitna marža = $\frac{\text{bruto dobit}}{\text{ukupni prihod}}$
- Neto profitna marža = $\frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupni prihod}}$
- Profitabilnost imovine (poslovanja) = $\frac{\text{bruto dobit}}{\text{ukupna imovina}}$
- Profitabilnost kapitala = $\frac{\text{neto dobit}}{\text{kapital}}$

Tablica 12. Pokazatelji profitabilnosti (%)

Pokazatelji profitabilnosti	2018. godina	2019. godina
Bruto profitna marža	- 30,36	19,31
Neto profitna marža	- 30,36	16,78
Profitabilnost imovine (poslovanja)	- 12,79	12,51
Profitabilnost kapitala	- 75,06	34,64

Izvor: autor

Tablica 12 prikazuje izračune pokazatelja profitabilnosti poslovanja u postotku. U 2018. godini bruto profitna marža iznosi - 30,36 %, a 2019. godine iznosi 19,31 % pa se uočava tendencija porasta marže profita. U 2018. godini neto profitna marža također iznosi - 30,36 %, a 2019. godine iznosi 16,78 % kada poduzeće ostvaruje pozitivan financijski rezultat (dobit), dok je prethodne godine poslovalo s gubitkom. Također se iz tablice može uočiti tendencija povećanja profitabilnosti imovine (poslovanja) jer je 2018. godine iznosila - 12,79 %, a 2019. godine 12,51 %. Pokazatelj profitabilnosti kapitala pokazuje koliki iznos novčanih jedinica se dobije na jednu jedinicu vlastitog kapitala poduzeća. Pomoću tablice se vidi veliki pomak u tom segmentu jer je vidljiv porast sa - 75,06 % u 2018. godini na 34,64% u 2019. godini.

3. 2. 5. Aktivnost

Pokazatelji aktivnosti poduzeća mjere kako efikasno poduzeće koristi svoje resurse. Oni se računaju na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja poduzeća, te ih se još naziva koeficijenti obrta. Podatci za izračun pokazatelja aktivnosti se uzimaju iz bilance i računa dobiti i gubitka, te je njihova uloga da upućuju kojom brzinom cirkulira sva moguća imovina u procesu poslovanja.

Pokazatelji aktivnosti su:

- Koeficijent obrtaja ukupne imovine = $\frac{\text{ukupni prihod}}{\text{ukupna imovina}}$
- Koeficijent obrtaja zaliha = $\frac{\text{rashodi prodaje robe}}{\text{prosječno stanje zaliha}}$
- Koeficijent obrtaja potraživanja = $\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{prosječno stanje potraživanja}}$

Tablica 13. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti	2018. godina	2019. godina
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,42	0,65
Koeficijent obrtaja zaliha	0,10	1,44
Koeficijent obrtaja potraživanja	14,08	8,40

Izvor: autor

U Tablici 13 su prikazani izračunati pokazatelji aktivnosti. Koeficijent obrtaja ukupne imovine pokazuje koliko se puta ukupna imovina poduzeća obrne u jednoj godini, odnosno prikazuje uspješnost iskorištavanja imovine poduzeća za postizanje prihoda. Što je koeficijent obrtaja veći to je bolje za poduzeće. Iz tablice je vidljivo da koeficijent obrtaja ukupne imovine 2018. godine iznosi 0,42, a iduće 2019. godine raste na 0,65. Koeficijent obrtaja zaliha se dosta povećao 2019. godine kada iznosi 1,44 s obzirom na prethodnu 2018. godinu kada iznosi 0,10. Ipak dolazi do smanjenja koeficijenta obrtaja potraživanja koji s 14,08 iz 2018.godine pada na 8,40 u 2019. godini što znači da se produžava trajanje naplate potraživanja.

4. ZAKLJUČAK

Sladorana d.o.o. Županja svoju dugogodišnju tradiciju započela je 1947. godine, kada je krenula prva kampanja u Žuapanji. Tijekom godina dolazi do investiranja u rad poduzeća te se kapacitet prerade šećerne repe podigao na 6.000 t/dan. Bijeli konzumni šećer je glavni proizvod, a dobiveni nusproizvodi proizvodnje šećera su rezanac šećerne repe i melasa. Početkom 2010. godine se uvodi proizvod melasirane mješavine Sladoliq koje je jedino domaće dopunsko tekuće krmivo namijenjeno za dohranu preživača, ono poboljšava kvalitetu i povećava količinu proizvedenog mlijeka.

Poslovni uspjeh Sladorane d.o.o. iz Županje prikazan je u temeljnim financijskim izvješćima koji pomažu u planiranju i poboljšanju daljnjeg poslovanja poduzeća. Bilanca pokazuje kakav je financijski položaj poduzeća, iz računa dobiti i gubitka se vidi ostvarena profitabilnost, izvješće o novčanim tokovima govori odakle sredstva dolaze i za što se koriste, izvješće o promjeni kapitala prikazuje promjenu glavnice između dva datuma bilance dok bilješke uz financijska izvješća dodatno pojašnjavaju informacije iz prethodnih financijskih izvješća. U radu su analizirani bilanca i račun dobiti i gubitka za 2018. i 2019. godinu poslovanja, primjenom horizontalne i vertikalne analize. Horizontalnom analizom utvrđeno je smanjenje kratkotrajne, a povećanja dugotrajne imovine te povećanja ukupnog kapitala. Zatim dolazi do smanjenja obveza te na kraju i do smanjenja ukupne aktive i pasive. Nadalje se utvrđuje kako su se ukupni prihodi povećali, a ukupni rashodi smanjili. Vertikalnom analizom je izračunat strukturni udio svakog elementa bilance i računa dobiti i gubitka. Utvrđeni su nezadovoljavajući rezultati poduzeća u 2018. godini kada je ostvaren negativan financijski rezultat (gubitak) u odnosu na 2019. godinu kada je ostvaren pozitivan financijski rezultat (dobitak).

Napravljena je i analiza pojedinih financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja za 2018. i 2019. godinu. Analizom pokazatelja likvidnosti utvrđeno je da poduzeće nije moglo pravovremeno podmiriti svoje kratkoročne obveze, dok pokazatelji zaduženosti pokazuju da se zaduženost s obzirom na prethodnu godinu smanjila, ali ipak i dalje se imovina većim udjelom financira pomoću tuđih sredstava. Prema poslovnim rezultatima se zaključuje da je poduzeće 2018. godine poslovalo neekonomično jer je ostvarilo gubitak, dok je 2019. godine ipak poslovalo ekonomično jer je ostvaren dobitak. Također je analizom utvrđeno da je 2019. godine poslovanje bilo profitabilno, što se nije dogodilo 2018. godine zbog ostvarenog gubitka.

5. POPIS LITERATURE

1. Karić, M. (2002.): Kalkulacije u poljoprivredi, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
2. Kovačević, N.: Vertikalna i horizontalna analiza financijskih izvještaja tvornice šećera Osijek d.o.o., Diplomski rad, Fakultet agrobiotehničkih znanosti u Osijeku, Osijek, 2019.
3. Ranogajec, Lj. (2009.): Računovodstvo u poljoprivredi, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
4. Žager, K., Žager L. (1999.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia d.o.o., Zagreb

Web stranice:

1. Službena stranica Hrvatske industrije šećera: <http://secerana.eu/> (06.06.2021.)
2. Službena stranica FINA-e, RGFI – javna nabava: <https://rgfi.fina.hr/IzvjestajiRGFI.web/main/home.jsp> (06.06.2021.)
3. Zakon o računovodstvu, NN 78/2015: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2015_07_78_1493.html (06.06.2021.)
4. Virovitica.net: (28.01.2010.): Sladorana Županja predstavila novi proizvod Sladoliq - <https://www.virovitica.net/sladorana-zupanja-predstavila-novi-proizvod-sladoliq/12419/> (03.09.2021.)
5. Tportal.hr: Barišić, I. (17.02.2021.): Gorka pilula kralja šećera - <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/zeljko-zadro-svu-municiju-smo-ispucali-nemamo-vise-nikakvih-zaliha-da-nismo-zatvorili-secerane-u-virovitici-i-osijeku-u-hrvatskoj-bi-nestalo-proizvodnje-secera-foto-20210217/print> (03.09.2021.)
6. Večernji list: Lepan Štefančić, S., Rak Šajn, J. (17.02.2021.): Ostaje samo ona u Županji - <https://www.vecernji.hr/vijesti/dvije-secerane-su-se-ugasile-ostaje-samo-ona-u-zupanji-repe-nema-a-ministrice-vice-da-poskupimo-cijene-1469815> (03.09.2021.)
7. Glas Slavonije: Rupčić, Z. (16.02.2021.): Zaustavljaju se pogoni u Osijeku - <https://www.glas-slavonije.hr/456463/1/Prerada-repe-samo-u-Zupanji-radnicima-ponudjeni-novi-uvjeti> (03.09.2021.)